

naționale. Astfel că, drept concluzie finală, semnatarul reflectează cumpănit despre fenomenul „tribunist”, perceput ca un efort de afirmare colectivă a unui grup restrâns de intelectuali, de formație mentală, tipar cultural și deosebită stare materială, care a încercat să se implice în viața publică mai întâi prin exprimarea publicistică odată cu anul 1884 (și 1896), ca o normală consecință a unui proces de geneză datorat unor factori interni motivați, cu priorități exprimate ulterior în plan politic, social-economic și desigur cultural.

În final, drept viabilă mărturie a lecturii monografiei și pe verticală, suntem perfect convingși de faptul că elaboratul realizat de către Vlad Popovici reprezintă o incontestabilă radiografiere a fenomenului „tribunist” și că actul de reconstituire efectuat cu devotament și hărnicie, are intrinseci caracteristici legitime întru sublinierea unui atare „pionierat”, survenit din partea tânărului nostru coleg de studiu academic.

Stelian Mândruț

Mircea BARON, *Societatea „Mica” 1920-1948*, Petroșani, Edit. Universitas, 2007, 558 p.

După Primul Război Mondial, economia românească a cunoscut un proces de expansiune și maturizare, în condițiile realizării statului național unitar. Bogățiile miniere ale Transilvaniei au contribuit în mare măsură la acest proces, iar istoricii zilelor noastre au căutat să reconstituie în amănunțime efortul de modernizare al industriei extractive. Profesorul Mircea Baron de la Universitatea din Petroșani și-a inaugurat cercetările cu studierea industriei carbonifere din Valea Jiului în epoca interbelică, oprindu-se apoi și asupra dezvoltării extracției de metale prețioase. Asemenea investigații s-au efectuat deja către sfârșitul perioadei interbelice, dar profesorul Mircea Baron a lărgit în mare măsură aria cercetărilor și baza de documentare prin faptul că a avut la dispoziție fondurile arhivistice ale Societății „Mica”. Drept urmare, a avut posibilitatea de a soluționa anumite probleme nebuloase, care au fost obiectul unor speculații politice pe vremuri, ca de exemplu înființarea Societății „Mica” și procedeele reale prin care ea a achiziționat capitalul societății „Ruda-12 Apostoli”, care funcționa cu capital german. După cum se știe, societățile cu capital german puteau fi pur și simplu lichidate, conform prevederilor tratatelor de pace din anul 1919, dar Societatea „Mica” a preferat să achiziționeze în mod nemijlocit exploatarea aurifere de la Brad, care oricum au fost puse sub sechestru de Consiliul Dirigent al Transilvaniei. Astfel, Societatea „Mica” și-a asigurat exploatarea celor mai mari zăcăminte aurifere din Munții Apuseni, începând cu anul 1920, iar apoi și-a extins cointeresările în domeniul extracției metalelor prețioase și a altor resurse miniere în anii următori. După părerea autorului, s-a format astfel un adevărat „holding” în economia românească, controlat de Societatea „Mica”. Autorul descrie destul de amănunțit și cu multă precizie procedurile cu ajutorul cărora holdingul „Mica” și-a extins activitatea în cele mai importante domenii ale economiei naționale: cariere de piatră și var, industria petrolieră, industria chimică, industria forestieră, industria textilă, industria metalurgică, industria alimentară și industria electroenergetică. Mai mult decât atât, a deținut și participații bancare și a contribuit la întemeierea Băncii Întreprinderilor Aurifere și Miniere, în anii 1938-1939, care a deținut un rol important în domeniul finanțării industriei extractive. După cum reiese, Societatea „Mica” a jucat un rol hotărâtor și în desfășurarea operațiunilor de naționalizare a capitalului străin din deceniul al patrulea, preluând cea mai mare parte a acțiunilor de la societățile „Nitrogen” și Fabrica de celuloză Zărnești, în care participația maghiară era precumpănitoare. Cu toate acestea, autorul subliniază că Societatea „Mica” a continuat să coopereze cu capitalul european, în special cu firmele germane și franceze, având, totodată, cointeresări de capital în întreprinderi miniere din Bulgaria. Autorul remarcă marile progrese financiare înfăptuite de societate în perioada interbelică, astfel că, între anii 1920-1939, valoarea totală a activului imobilizat a crescut de la 47 de milioane la 535 de milioane de lei, iar volumul capitalului social, de la 21 de milioane la 500 de milioane de lei. Într-o altă secțiune a volumului se evidențiază faptul că veniturile totale ale Societății „Mica” au crescut de la 17 milioane

de lei în 1921, la peste 569 de milioane de lei în anul 1939. Bineînțeles, principala preocupare a rămas producția de aur, care a crescut de la 763 kg în 1921, la 2.917 kg în 1939, reprezentând o contribuție de 60%-75% la producția totală a României. Beneficiile Societății „Mica” au crescut în mod corespunzător, asigurând acționarilor dividende de 20%-50% după fiecare acțiune.

Autorul nu se mărginește la prezentarea globală a activității concernului „Mica”, ci revine în mod amănunțit pentru a descrie cu precizie fiecare compartiment de activitate. În acest sens se inaugurează o interesantă inovație metodologică de analiză a activității economice, întrucât autorul se străduiește să contureze principalele sectoare și fiecare întreprindere în parte, începând cu exploatarea metalelor prețioase, până la alte domenii ale industriei extractive și sfârșind cu activitățile adiacente. Ulterior autorul își focalizează atenția asupra unităților productive din zona „Mica”-Brad, înfățișând structura organizatorică a Direcțiunii Minelor, precum și modul de desfășurare a activităților productive. Ar fi greșit să credem că numai aspectele tehnico-financiare îl preocupă pe autor, întrucât există numeroase referințe la factorul uman, la peisajul social al perimetrelor aurifere. Reiese că numai în zona Brad-Tebea numărul angajaților a crescut de la 2.200 de persoane la 4.300 de persoane, între anii 1921-1946. Sunt prezentate străduințele de natură socială ale Societății „Mica”, începând cu pregătirea profesională a lucrătorilor și până la atenția acordată asigurării locuințelor în colonii muncitorești, a aprovizionării cu articolele de consum cele mai importante, oferind, pe lângă aceasta, credite ieftine în condiții avantajoase.

Cartea se încheie prin descrierea unor aspecte interesante privind modul de desfășurare a naționalizării complexului „Mica”-„Brad”, în anul 1948, respectiv preluarea ei forțată de către puterea de stat comunistă. Prezentarea amănunțită și atotcuprinzătoare a activității Societății „Mica” reprezintă o contribuție binevenită la zugerirea vieții social-economice a României în prima jumătate a secolului al XX-lea, bazată pe o documentație extrem de bogată. Pe lângă efortul de interpretare, autorul a pus la îndemâna cercetătorilor date abundente cu privire la principalele tendințe ale evoluției economice românești.

Ludovic Báthory

Mircea BARON, *Din istoria mineritului aurifer în România, 1918-1948*, Petroșani, Edit. Universitas, 2007, 224 p.

Având în vedere ponderea extracției metalelor prețioase în dezvoltarea economiei românești după Primul Război Mondial, este binevenită o reconstrucție sintetică a mineritului auro-argintifer în prima jumătate a secolului al XX-lea. Profesorul Mircea Baron, de la Universitatea din Petroșani, și-a asumat astfel o sarcină dificilă, încadrând, însă, această ramură extractivă de bază în peisajul social-economic general al României. Pe lângă aceasta, încearcă să scoată în evidență caracteristicile generale ale mineritului românesc în cel de al doilea capitol al cărții, mergând pe etape istorice. Conform faptelor expuse de autor, se observă creșterea treptată a rolului jucat de stat în minerit, deja în perioada interbelică, în timpul celui de Al Doilea Război Mondial coordonarea statală ridicându-se pe o treaptă superioară. Cu atât mai mult, după anul 1945, guvernele dominate de comuniști au determinat creșterea rolului statului în controlul și conducerea activității în minerit. În acest scop, în guvernul dr. Petre Groza a luat naștere Ministerul Minelor și Petrolului, care va căuta să preia cât mai multe atribuțiuni în dauna întreprinderilor particulare. Autorul subliniază că, pe lângă aceasta, guvernele României trebuiau să țină seama de influența crescândă a Uniunii Sovietice în viața economică românească, de imixtiunea sporită a consilierilor economici sovietici. Cea mai gravă formă de imixtiune sovietică au reprezentat-o „sovromurile” și autorul caută să elucideze anumite aspecte neclare până acum referitoare la constituirea acestora, într-un subcapitol special, foarte interesant în acest fel. Pe lângă rolul jucat de stat, autorul scoate în evidență contribuția capitalului bancar și industrial la dezvoltarea și modernizarea mineritului românesc. Autorul combate concluziile negativiste în aprecierea rezultatelor obținute în minerit și subliniază că s-au obținut rezultate certe în